SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 205/07-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. októbra 2007 predbežne prerokoval sťažnosť Bc. A. M., B., zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., K., vo veci namietaného porušenia základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 Protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava II č. k. 37 Er 2243/03-28 z 9. mája 2005 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Bc. A. M. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 19. júla 2005 doručené podanie Bc. A. M., B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktoré bolo označené ako *„Sťažnosť podľa článku 127 Ústavy Slovenskej republiky.“* Z jeho obsahu vyplynulo, že sťažovateľka namieta porušenia svojho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 Protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „protokol“) uznesením Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) č. k. 37 Er 2243/03-28 z 9. mája 2005.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uvádza, že 28. augusta 2003 u nej podal oprávnený, proti povinným, návrh na začatie exekúcie, ktorá bola vedená pod sp. zn. EX 3/03. Okresný súd poveril sťažovateľku vykonaním exekúcie na vymoženie uloženej povinnosti zaplatiť vyčíslený úrok z omeškania v sume 1 277 629,30 Sk, trovy konania v sume 10 868 Sk a trovy exekúcie. Na základe uvedeného návrhu a poverenia č. 5102 001263* č. k. 37 Er/2243/2003-7 z 11. septembra 2003 sťažovateľka začala výkon exekúcie. Ku 30. decembru 2003 bola exekútorským úradom sťažovateľky na účet oprávneného poukázaná suma 59 089,50 Sk.

Dňa 11. februára 2004 uzatvorili oprávnený s povinnými dohodu o odpustení časti dlhu a dohodu o splátkach zvyšnej časti dlhu. Podľa článku II dohody veriteľ (oprávnený) odpustil dlžníkom (povinným) časť dlhu v celkovej sume 638 814,50 Sk a trval na zaplatení zostávajúcej časti istiny v sume 638 814,50 Sk. Suma 59 089,50 Sk, ktorá bola exekútorským úradom sťažovateľky poukázaná 30. decembra 2003 na účet veriteľa, bola od pohľadávky veriteľa, ktorú mali na základe dohody povinní uhradiť veriteľovi, odpočítaná.

Veriteľ sa v dohode zaviazal vziať svoj návrh na začatie exekúcie z 28. augusta 2003 späť pod podmienkou, že dlžníci uhradia všetky preukázateľné výdavky exekútora, ktoré v súvislosti s vymáhaním pohľadávky uvedenej v článku I citovanej zmluvy vznikli. V článku IV dohody sa dlžníci zaviazali, že zvyšnú časť dlhu 579 725 Sk veriteľovi (oprávnenému) zaplatia v mesačných splátkach počínajúc februárom 2004 a končiac januárom 2005. Podľa dohody boli dlžníci povinní poukazovať tieto splátky na účet, ktorý nebol účtom exekútorky (sťažovateľky).

Oprávnený svojím podaním z 8. marca 2004 oznámil sťažovateľke, že v predmetnej veci došlo k dohode o zaplatení dlžnej sumy, a preto berie podľa § 57 ods. 1 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „exekučný poriadok“) návrh na vykonanie exekúcie v celom rozsahu späť a žiada, aby bolo exekučné konanie zastavené. Sťažovateľka podaním z 26. mája 2004 predložila návrh na zastavenie

exekúcie okresnému súdu. V návrhu okrem iného uviedla, že v predmetnej veci došlo k dohode o zaplatení dlžnej sumy a oznámila, že oprávnený doručil 8. marca 2004 exekútorskému úradu návrh na zastavenie exekúcie v zmysle § 57 ods. 1 písm. c) exekučného poriadku. Sťažovateľka navrhla, aby súd rozhodol o úhrade trov exekúcie v sume 255 525,80 Sk bez DPH, pričom DPH predstavuje 48 550 Sk a hotové výdavky 4 641 Sk. V tom čase boli už uhradené trovy konania v sume 17 527 Sk, čo bolo v návrhu na zastavenie exekúcie uvedené.

Listom z 21. júla 2004 vyzval okresný súd sťažovateľku, aby doložila do spisu návrh oprávneného na zastavenie exekúcie. Podaním z 28. júla 2004 sťažovateľka požadovanú listinu predložila a opätovne požiadala súd o rozhodnutie o trovách konania. Listom z 26. augusta 2004 okresný súd vyzval sťažovateľku na špecifikovanie odmeny exekútora. Dňa 24. septembra 2004 sťažovateľka predložila okresnému súdu dohodu o odpustení časti dlhu uzatvorenú medzi oprávneným a povinnými. Listom z 22. februára 2005 oprávnený oznámil sťažovateľke, že k danému dňu došlo zo strany povinných k uhradeniu dlžnej sumy v celom rozsahu, a teda nie je dôvod na ďalšie blokovanie účtu v jeho prospech. Podaním z 22. februára 2005 oznámila sťažovateľka okresnému súdu, že jej bolo doručené uvedené oznámenie a toto súdu aj predložila.

Okresný súd zastavil exekúciu uznesením č. k. 37 Er 2243/03-28 z 9. mája 2005, pričom oprávnenému uložil zaplatiť na účet exekútorky trovy exekúcie 435 Sk v lehote do 3 dní od právoplatnosti uznesenia. V odôvodnení uznesenia uviedol, že oprávnený navrhol zastavenie exekúcie, a teda súd podľa § 57 ods. 1 písm. c) exekučného poriadku exekúciu zastavil, pretože to navrhol ten, kto navrhol jej vykonanie. K trovám konania v odôvodnení uviedol, že o povinnosti oprávneného zaplatiť súdnej exekútorke trovy exekúcie rozhodol podľa ustanovenia § 203 exekučného poriadku a ustanovení § 5 a § 16 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 288/1995 Z. z. o odmenách a náhradách súdnych exekútorov (ďalej len „vyhláška“). Okresný súd poukázal na to, že z dohody o odpustení časti dlhu z 11. februára 2004 vyplýva, že exekútorka k 30. decembru 2003 poukázala na účet oprávneného sumu 59 089,50 Sk, z čoho jej prináležia trovy v sume

17 962 Sk. Keďže exekútorke už bola uhradená na trovách konania suma 17 527 Sk, zostáva uhradiť sumu 435 Sk. Uvedené rozhodnutie bolo sťažovateľke doručené 18. mája 2005.

V ďalšej časti sťažovateľka cituje relevantné ustanovenia ústavy (čl. 20 ods. 1, čl. 127), protokolu (čl. 1), Občianskeho súdneho poriadku (§ 154 ods. 1 a 2, § 167 ods. 1 a 2), exekučného poriadku (§ 37 ods. 1, § 46 ods. 1, 2 a 3, § 200 ods.1 a 2, § 203 ods. 1 a 2) a vyhlášky (§ 4 ods. 1, § 5 ods. 1, 2 a 3, § 16 ods. 1, 2 a 3). Sťažovateľka taktiež pripomína nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 31/04, podľa ktorého ústavný súd považuje náhradu trov konania, ktoré patria súdnemu exekútorovi po zastavení exekúcie za majetok, ktorý sa nadobúda na základe právoplatného výroku všeobecného súdu o jeho priznaní. Tento nárok požíva v celom rozsahu ochranu podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 1 protokolu, pretože náhrada trov konania je nesporne pohľadávka účastníka konania voči inému účastníkovi konania, ktorá je vymožiteľná ako každý iný peňažný nárok.

Právo exekútora na odmenu za exekučnú činnosť, teda za činnosť exekútora po začatí exekučného konania, je v súlade s uvedeným právnym názorom ústavného súdu jeho pohľadávkou, ktorá nepochybne patrí pod pojem majetok. Z tohto dôvodu uvedené právo sťažovateľky požíva rovnakú ochranu ako každé iné majetkové právo a sťažovateľka má právo na to, aby v prípade splnenia zákonnom stanovených podmienok, toto jej právo nebolo nikým spochybňované, a ak jej má byť v zákonom predpísanom konaní priznané, aby priznané bolo. V prípade, že sa tak nestane, ide o zásah do tohto práva zakotveného v čl. 20 ods. 1 ústavy a v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“).

Sťažovateľka uvádza, že vykonávala exekúciu na vymoženie pohľadávky oprávneného v sume 1 277 629 Sk. V priebehu exekučného konania došlo medzi oprávneným a povinnými k uzatvoreniu dohody, na základe ktorej oprávnený odpustil povinným polovicu z vymáhaného nároku. Predmetom exekúcie teda zostala suma 638 814,50 Sk, po odpočítaní už vymoženej sumy čiastka 579 725 Sk. Nesporné je, že v čase vydania napadnutého rozhodnutia okresného súdu povinní uhradili oprávnenému pohľadávku zníženú o podľa dohody odpustenú časť dlhu v celej jej výške. Okresný súd pri

rozhodovaní o trovách konania, súčasťou ktorých je aj odmena pre súdneho exekútora, žiadnym spôsobom nezdôvodnil, prečo v rozpore s ustanovením § 4 ods. 1 a § 5 ods. 1 vyhlášky považoval za základ pre určenie odmeny sumu 59 089,50 Sk. Nezdôvodnením má sťažovateľka na mysli to, že rozhodnutie o tom, že odmena exekútorky v tomto prípade je 20 % zo sumy 59 089,50 Sk (teda zo sumy, ktorá bola exekútorkou poukázaná v rámci exekúcie na účet oprávneného) a nezodpovedá žiadnemu z ustanovení Exekučného poriadku, ani vyhláške o odmenách exekútorov.

Podľa názoru sťažovateľky pri aplikácií ustanovení právnych predpisov, exekučný poriadok a vyhlášku nevynímajúc, je potrebné vychádzať z ich zmyslu a účelu. V predmetnej veci došlo nesporne k úhrade sumy 638 814,50 Sk povinnými oprávnenému v priebehu exekúcie. Rozhodnutie súdu o tom, že sťažovateľka má nárok na odmenu len z tej časti vymáhaného nároku, ktorý oprávnený v priebehu exekúcie dostal ako platbu od súdneho exekútora, nezodpovedá žiadnemu z ustanovení citovaných právnych predpisov.

Pre posúdenie výšky odmeny, ktorá v predmetnom konaní prislúchala exekútorke, je potrebné vysporiadať sa s pojmom vymožená pohľadávka, pričom vyhláška tento pojem nedefinuje. Podľa názoru sťažovateľky nezodpovedá zmyslu exekučného konania také chápanie vymoženej pohľadávky, ktoré pod tento pojem zahŕňa len tie úhrady vykonané po začatí exekučného konania, ktoré boli oprávnenému uhradené prostredníctvom súdneho exekútora. Podľa názoru sťažovateľky vymoženou pohľadávkou je potrebné rozumieť všetky sumy, ktoré oprávnený od povinného dostal od okamihu začatia exekučného konania do jeho skončenia. V prípade, že by bolo akceptované chápanie vymoženej pohľadávky v prv uvedenom úzkom význame, znamenalo by to bezdôvodné obmedzovanie nároku súdneho exekútora na odmenu za exekučnú činnosť. V takomto prípade by totiž bolo možné v každom prípade po začatí exekučného konania, aby sa oprávnený a povinný dohodli na tom, že povinný uhradí vymáhanú pohľadávku priamo oprávnenému, čím obíde svoju povinnosť uhradiť trovy exekučného konania. To, že naznačené chápanie vymoženej pohľadávky nezodpovedá zmyslu a účelu exekučného poriadku, je zrejmé aj z ustanovenia § 5 ods. 2 vyhlášky, podľa ktorého ak exekútor upustí od vykonávania exekúcie z dôvodu

jej dobrovoľnej úhrady povinným, patrí mu odmena vo výške 50 % zo sumy podľa ods. 1 citovaného zákonného ustanovenia, teda 20 % z vymáhanej pohľadávky.

V čase, keď okresný súd rozhodoval o trovách exekúcie, bolo z listín a dôkazov, ktoré mal k dispozícii, zrejmé, že došlo k úhrade vymáhanej pohľadávky v už spomínanej sume. Ak bol súd toho názoru, že exekučný poriadok a vyhláška vo vzťahu k predmetnej veci nemajú priamo aplikovateľné ustanovenie, mal postupovať podľa ustanovení, ktoré svojím obsahom, zmyslom a účelom upravujú právne vzťahy im najbližšie. V predmetnej veci, podľa názoru sťažovateľky, bol jediným správnym taký postup súdu, ktorým by jej priznal právo na náhradu trov konania zahŕňajúce v sebe odmenu za vymoženie pohľadávky v sume 638 814,50 Sk. Iný postup súdu nielenže nevychádza zo žiadneho ustanovenia exekučného poriadku a vyhlášky, ale ich priamo porušuje. Žiadne z týchto ustanovení neumožňuje rozdeliť pohľadávku uhradenú v rámci exekučného konania na časť, ktorá fyzicky bola oprávnenému uhradená exekútorom, a časť, ktorú povinný uhradil oprávnenému priamo. Ak okresný súd rozhodol iným spôsobom, porušil namietané práva sťažovateľky.

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vo veci konal a následne vydal nález:

„Právo sťažovateľky

- vlastniť majetok a právo na ochranu majetku zakotveného v čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a

- práva na pokojné užívanie majetku zakotveného v článku 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, bolo výrokom o náhrade trov konania uznesenia Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 37 Er 2243/03-28 zo dňa 9. mája 2005 porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje výrok o náhrade trov konania uznesenia Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 37 Er 2243/03-28 zo dňa 9. mája 2005 a vracia vec Okresnému súdu Bratislava II na nové konanie a rozhodnutie.

Ústavný súd Slovenskej republike zakazuje Okresnému súdu Bratislava II pokračovať v porušovaní vyššie uvedených práv sťažovateľky.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľke všetky trovy tohto konania.“

II.

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom pre odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo

slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (mutatis mutandis I. ÚS 12/01, I. ÚS 124/03).

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti namietala porušenie čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 protokolu.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Predmetom posudzovanej sťažnosti je tvrdenie, že súd nesprávnym vyčíslením trov exekúcie porušil vlastnícke právo sťažovateľky - exekútorky, resp. jej právo pokojne užívať svoj majetok. Ústavný súd predovšetkým pripomína, že je viazaný návrhom na začatie konania. V prerokúvanej veci to znamená, že najprv musí posúdiť, či nesprávnym výpočtom trov exekúcie mohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva na vlastníctvo.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že v danej veci nevidí dôvod, aby odlišne posudzoval aplikovateľnosť čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu. Zároveň uvádza, že aplikovateľnosť uvedených právnych noriem posudzuje v súlade s ustálenou judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „Európsky súd“).

Podľa Európskeho súdu môže byť majetkom, resp. vlastníctvom v zmysle uvedených článkov len existujúci majetok (rozsudok Van der Mussele v. Belgicko z 23. novembra 1983, Séria A, č. 70, str. 23, ods. 48) alebo majetkové hodnoty vrátane pohľadávok, o ktorých sťažovateľka môže tvrdiť, že má aspoň legitímnu nádej, že budú zhmotnené, resp. konkretizované (rozsudok Pine Valley Developments Ltd. a iní v. Írsko z 29. novembra 1991, Séria A, č. 222, str. 23, ods. 51 a rozsudok Pressos Compania Naviera S. A. a iní v. Belgicko z 20. novembra 1995, Séria A, č. 332, ods. 31.). Európsky súd zastáva stanovisko, že majetok existuje len od chvíle, keď naň vlastník môže uplatniť nesporný

nárok, pričom vlastnícke právo nezahŕňa právo na nadobudnutie majetku. Sťažovateľka nežiada chrániť majetok, ktorý už nadobudla na základe namietaného uznesenia, ale žiada chrániť legitímne očakávanie na ďalší majetok, ktorý jej mal byť namietaným uznesením súdu priznaný, ale kvôli nesprávnej interpretácii vyhlášky súdom jej priznaný nebol.

V prerokúvanej veci sťažovateľke vznikol nárok na trovy exekúcie. Súd jej trovy exekúcie priznal, spornou je však ich výška. V danom prípade nemožno uvažovať o legitímnej nádeji na presnú konkretizáciu majetkových hodnôt, pretože legitímna nádej musí mať konkrétnejšiu a ustálenejšiu povahu než len tvrdenie o správnosti sťažovateľkinej interpretácie rozhodujúcich ustanovení vyhlášky a zákona. Sťažovateľka teda nie je držiteľkou natoľko istej pohľadávky, aby bola vymáhateľná.

Ústavný súd si je vedomý toho, že napadnuté uznesenie o odmietnutí sťažnosti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti predstavuje určitú odchýlku od nálezu sp. zn. II. ÚS 31/04, na ktorý odkazuje sťažovateľka. Predmetné uznesenie však v plnej miere zohľadňuje judikatúru Európskeho súdu. Zároveň však v tejto súvislosti ústavný súd dodáva, že v náleze sp. zn. II. ÚS 31/04 bola predmetom posudzovania otázka, či súčasťou trov exekúcie má byť aj daň z pridanej hodnoty. V takom prípade, aj keď sa to v náleze neuvádza, mal sťažovateľ konkrétnu legitímnu nádej na priznanie dane z pridanej hodnoty, ak takúto daň z pridanej hodnoty od neho vyžaduje štát na základe daňových predpisov.

Napokon ústavný súd dodáva, že prípady týkajúce sa pochybností o ústavnej súladnosti rozhodnutí o trovách exekučného konania by mohol ústavný súd rozhodovať buď ak by boli splnené už spomenuté podmienky legitímneho očakávania, alebo ak by sťažovateľ namietal porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. V druhom uvedenom prípade však ústavný súd posudzuje len skutočnosť, či namietané rozhodnutie nie je arbitrárne.

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že v danom prípade nemožno prijať záver o aplikovateľnosti namietaných ustanovení na posudzovaný prípad. Keďže medzi

namietaným rozhodnutím a označeným základným právom nemôže byť priama ani relevantná súvislosť, ústavný súd odmietol sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú.

Zohľadňujúc všetky uvedené okolnosti ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. októbra 2007